

APĂRAREA NAȚIONALĂ

organ național independent.

Apare: Miercuri, Vineri și Duminică.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

strada Stefaniei Nr. 13.

ABONAMENTELE:

Pentru monarhia austro-ungară:

Pe un an 24 cor., 6 luni 12., 3 luni 6 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.

Abonamentele se plătesc înainte.

Proprietari și editori:

Dr. Eusebie Antonovici, cand. de adv.

Valerian Halip, notar.

Constantin Jescu, țăran.

Vasile Maghior, paroh.

Dorimedont Vlad, inv. sup.

INSERTIUNILE:

Un rind petit sau spațiul său costă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani. — Reclame la finea textului costă șirul de petit 50 bani.

Prenumeratiunile se primesc la administrație; Inseratele la „Societatea tipografică bucovineană” în Cernăuț.

Epistole nefrancate nu se primesc. — Manuscriptele nu se înapoiază

Un număr costă 20 bani.

Cernăuț, 30 Noembrie 1907.

Zilele trecute s'a pertractat la curtea cu jurați din loc un proces al unui român înculpat de a fi omorât pre un vecin. Apărătorul acuzatului era un avocat de naționalitate ruteană. Chiar la începutul pertractării avocatul s'a văzut necesitat să anunțe excepțiunea de nulitate și să protesteze contra pertractării pe motivul că *din 12 jurați nici unul nu cunoștea limba românească* ear acuzatul afară de limba română nu cunoștea altă limbă. Asemenea și diure judecători numai unul — prezidentul curții — era român, pe cînd ceilalți de limba noastră nici habar n'aveau. De procuror nici nu amintim, căci pentru el nu există nimic alta, decît stipulațiunile legii și aceasta este tipărită doar în — limba germană.

Cu toate că era vorbă de o acuză grozavă, în urma căreia avea să se judece asupra vieții unui om, propunerea avocatului nu s'a luat în considerațiune, procesul s'a pertractat și acuzatul a fost condamnat la mai mulți ani de închisoare pentrucă... dreptate trebuia să se facă.

Cui i-a păsat ceva, că din interogatorului acuzatului n'a înțeles nici un jurat nici o vorbă, că ei nu s'au putut lămuri prin răspunsurile acestuia și că nici ceilalți judecători

nici ideie n'aveau de cele ce vorbea prezidentul curții cu acuzatul și cu martorii de naționalitate română?

Pentru toți era de ajuns, că procurorul a dat cetire acuzei *în limba germană, pe care ei o înțeleg*. Dar ori de a înțeles și acuzatul ceva din acuză, nu li pasa de loc: ear dreptate a trebuit să se facă, căci procurorul a pretins'o. Nu voim să zicem că a fost condamnat poate un nevinovat; din contra, dovezile aduse, au documentat pe deplin, că acuzatul s'a făcut culpabil de o crimă teribilă și pedeapsa, ce-a primit-o, e numai resplata faptelor sale.

Ce s'ar fi întimplat însă dacă într' adevăr ar fi fost acuzat un nevinovat?

Nu s'ar fi putut face întregul tribunal culpabil de un asasinat juridic? Ar fi putut răspunde membrii acestui tribunal pentru judecata lor înaintea judecătorului celui mai înalt? Noi credem că judecată dreaptă numai atunci este posibilă, cînd fiecare judecător este lămurit despre toate momentele — chiar și despre cele mai neesențiale —. Și cum au putut domnii jurați să se lămurească, cînd ei nici pe acuzat și nici pre martorii ascultați, nu i-au putut înțelegere? Nu li s'au revoltat spiritele și bunele lor simțiri, cînd s'au văzut siliți să judece asupra

vieții unui om, pe care de loc nu l'au înțeles?

Și domnii judecători, la măsurarea pedepsei, au putut ei ținea oare cont de circumstanțe atenuante, cînd nu și-au putut da sama nici de motivele, cari l'au îndemnat pe acuzat să comită fapta cea groznică și nici de momentele decisive pentru comiterea acestei fapte?

Și judecătorii și jurații și-au împlinit în cazul acesta numai datoria lor și noi nu li facem nici un reproș, căci dreptate a trebuit să se facă.

Ear dacă ei nu l'au înțeles pe acuzat, nu-i vina lor, precum nici acuzatului nu i-s'a putut obiecta nimic, că nu se poate înțelegere cu judecătorii săi; ci vina este a stăpînirii, care în ori ce caz pretinde aplicarea legilor, pretinde să se facă dreptate.

Și dacă chiar jurații sau judecătorii ar comite vre un asasinat juridic, acesta nu va cădea în spatele lor, ci a stăpînirii, care numai decît vroeste ca să se facă dreptate.

Am indus cazul acesta — cel mai recent — ca lumea mare să poată vîdea, cum se face la noi în Bucovina dreptatea; dar cazuri de felul acesta întîlvim la toate judecătoriile din țară în fiecare zi.

Nu credem că să și se poată prezenta o privește mai tristă,

decît cînd ți-i dat să vezi în o sală de pertractări a unei judecătorii sute de țărani, uitîndu-se cu gura căscată la un domn, îmbrăcat în o uniformă, care — pentru a corespunde legilor — pune țărănilor sute de întrebări și primește sute de răspunsuri, *date numai prin clătînarea capului*, deoarece nici unul nu l'a înțeles pre acel domn, pus de stăpînire să facă dreptate. Nici chiar numele său bietul țăran nu l'a înțeles, fiind și acesta schimosit de ajutorii domnilor judecatori.

Și cazuri de aceste nu provin sporadic, ci mai la fiecare judecatorie este cite vr'o unul, ba chiar și mai mulți judecători, cari de loc nu cunosc limba poporului, căruia are să-i facă dreptate. Și cite daune aduc acești judecători poporului nostru, deși fără voie, nu se poate controla, dar ele sint legioane, mai ales că contrariul impriuinatului țăran e mai de regulă un stăiu, Evreu Polon Naamț etc.

Și bietul judecător, conștiu fiind el de urmările necunoștinței, limbei poporului, cu drag s'ar detrage de la sarcina'a impusă lui de stăpînire; dar nu poate, căci stăpînirea l'a pus acolo și dreptate trebuie să se facă.

Nu-i vorbă; avem noi mulți judecători romini și străini, cari cunosc limba românească; cu toate

FOIȚA.

Pomenește-i Doamne...

Voi ce vinați mărire și averi
De ce dați neamul pradă potopului străin,
In loc să-i dați — pe D-zeu in ceri —
Nu cere mult: un ramur de maslin.?

Intregul neam se 'neacă în nevoi;
Cercata-ți voi o dată a-l scăpa?
Hristos — de-ar fi să moară între voi —
Eu nu știu zău, pe care l-ar erta.

Guri-dulci sinteți, cînd vă 'nchinați la prag
Făcînd mățane pină la gurgui;
De n'ați lupta decît de-al vostru drag,
N'ați mai lupta de dragul nimărui.

Sărman popor! Ce zile ai ajuns,
Pălmaci să fi in propriul tesaur!
Pălmaci să fi — și foamea te-a pătruns,
Și-a tăi se'nchin' vițelului de aur!

Dar Tu Hristoase Doamne-i pomenește,
Că-i largă doar' împărăția Ta!
Romînul doar — sclav alb cum e — trăiește
Și făr de ei și'i domn pe țara sa.

Sever Beuca Costineanu.

EARNĂ.

Dragostea, cînd ne cuprinse
Infloriau la noi malinii
Și aguți 'nmuguriră,
Cei din mijlocul grădinii.

Doar brîndușa era 'n floare
Și-a dus vestea 'mprejurării,
Cînd căzurăm fără vrere,
Scumpă 'n mreaja sărutării.

Și-atunci floare după floare
A pornit să se resfețe —
Era plină lunca, codrul
Și valea de flori răslețe.

Doar cu slaba sa aripă
S'a dus vestea 'n lumea mare
Și-a chemat toți cîntăreții
Din străina depărtare.

S'a fost strîns atîta floare
Să le-asculte 'n codru cîntul,
Că cu frunza și bobocii
Nu le cuprindea pămîntul.

Am sorbit atîta farmec
Și atîtea clipi sublime

Cît am fost supușii tainei
Cît nu ne-oblicise nime.

Dar cînd au pornit, Lenuțo
A ne cliviti vecinii,
S'a stîns floare după floare
Și s'au scuturat malinii.

Peste văile pripite
Firea-și scutură minia;
Cîntăreții au lăsat codrul
Și s'a vestejit cîmpia.

Vestea rea să nu ni meargă,
Cetlui firea obloane
Peste valuri vorbitoare
Din restoace și bulboane.

A lăsat întreg cupriusul
Să-l albiască bolt' albăstră,
Ca să vadă ori și cine
Nevinovăția noastră . . !

Leandru.

Secolul XX.

Luat-am drumul meu spre deal,
Ce'n aer mindru se fâlește —,
Să văd ca de pe-un pedestal
In lume ce se mai urzește —

Durere — unde ai privi —
Și-a lunei tristă miserie
Se strecură zi după zi
Mereu spre neagra vecinicie . . .

Popoare, ce s'au încleștat,
Ca 'n codru fiarele turbate —
Ear in colibă și 'n palat
Inșălăciune și păcate —

Spre răsărit cu ochii dai
De-o țărișoară mult frumoasă,
Cu'n codru mindru ca un rai
Și cîmpuri late și mănoase —

Poporul însă, vai de el!
Muncește greu sub foc de soare
Vărsînd, ca sclavul fără zel,
Pentru străini a lui sudoare —

Spre asfințit ear' un imper,
Ce-a dominat o lume 'ntreagă —;
Dar numai Domnul știe 'n cer
Din el ce ar' să se aleagă —

Căci acolo numai omor
Și dinamit predominază,
Pecînd sălbaticul popor
De foame și de frig oftează —

acestea avem mult de suferit din cauza, că de acei, cari de loc nu ni cunosc limba, sînt foarte mulți. Și acest moment nu puțin a contribuit la faptul, că dăm față de Ruteni îndărăpt, căci pecînd între judecătorii romîni rar vei găsi vreunul, care să nu cunoască limba ruteană, în schimb, din judecătorii ruteni, rar găsești vreunul, care să știe romînește.

Și vina e numai a stăpînirii. Pe noi Romîni ea ne silește să învățăm și altă limbă și pînă ce nu ai documentat, că cunoști limbele țării, adecă pe cea romînă și rutenă, nu ești aplicat în nici o funcțiune. Dela cei străini însă stăpînirea asta n'o pretinde; e de ajuns să cunoască numai o limbă — pe cea germană.

Astfel stăpînirea ni face nouă dreptate. Dacă privim stările lucrurilor la alte autorități, aflăm, că în ce privește judecătorii, stăm cel mai bine, căci la fiecare judecătorie avem cel puțin cîte un funcționar romîn.

La celelalte autorități — la cele administrative — stăm rău de tot. Aici sîntem cu totul dați pe minile străinilor. Și nici mirare nu-i, cînd îl vezi pe bietul țaran romîn umblind pe la cele autorități zile întregi cu cușma în mîni, fără ca cineva să-i fi dat vr'o informațiune. Aici nu mai întâlnești maică nici un Romîn, căci aici stăpînirea ni face dreptate dupre bunul ei plac.

Cu toate că-i provăzut în lege, ca fiecare funcționar să cunoască limbele țării, funcționari străini ni vin cu droaia, fac la noi carieră, dînd în lături pe cei indigeni și apoi se duc îndărăpt, înjurînd încă în biata țara noastră, care i-a adăpostit și hrănit. Și cit stau ei aici, prea puțin li pasă de interesul poporului nostru, căci nu-i cunosc nici năravurile și nici limba. E ușor deci de înțeles, că scăderile, ce le întîmpini la autoritățile administrative în detrimentul poporului nostru, sînt colosale.

Să nu creadă însă cineva, că nu avem destui bărbați cvalificați de a putea fi aplicați la aceste autorități. Avem destui; dar stăpînirea nu vroește să-i aplice căci

fierbe multă peatră scumpă, de care poporul nu are voie să aibă știre.

În timpul din urmă au fost aplicați earăși o sumedenie de străini pe la autoritățile administrative, fără ca unul să cunoască măcar o boabă romînescă; ba, ni este cunoscut un caz, unde un funcționar aplicat în un district romînesc, nici nemțește nu știe. Aceasta trebuie să înceteze și dreptate trebuie să ni-se facă le toți.

Pînă cînd funcționarii nu se vor putea înțelege cu poporul, pînă atunci de o administrație bună nici vorbă nu poate să fie Ear ca să nu fim de risul lumii și ca să nu fim frustrați în interesele noastre, cerem că la aplicarea funcționarilor, cum se pretinde documentarea studiilor necesare, să se pretindă și documentarea cunoștinței limbei poporului. Cum sîntem noi contrinși să învățăm limbele străine, să fie la rîndul lor și străinii contrinși să ni învețe limba noastră.

Ear deputații noștri, cărora li incumbă datoria de a veghia ca interesele poporului romînesc să nu fie nebagate în samă, să stăruiască cu toții, fără privire la partid, ca cercurile competente să nu treacă la ordinea zilei peste această dorință a unui popor întreg, ci să mai slăbească cu aplicarea de funcționari, cari nu cunosc limba popoului nostru și atunci ni se va fi făcut dreptate. Aceasta pretindem dela deputații noștri, și avem tot dreptul s'o pretindem.

Vero.

Un dar marimimos al M. Sale Impăratului Francisc Iosif.

Din incidentul jubileului a 60 de ani de domnie M. S. preagrațiosul Impărat îndată după însănătoșarea sa a dat o nouă dovadă de marimimositate prin amnestia tuturor dezertorilor dispunînd în virtutea drepturilor sale de monarh, ca toți cîți s'au detras serviciului militar să fie agrățiați, apartie acestia armatei, marinei sau armiei teritoriale.

Nalta dispozițiune va intra în vigoare cu 2 Dec. a. e., ziua încoro-

nării și privește pe toți contravenienții, cari au dezertat sau n'au urmat concentrării — fie ei deja în pedeapsă sau cercetare sau pe cale de-a fi urmăriți și disciplinați; acestia din urmă vor fi numai atunci considerați, dacă se vor anunța la forurile politice sau la comandele militare austriace începînd cu 2 Decemvre 1907 pînă cel mult 1 Decemvre 1909.

Tuturor acestora li se va ierta pedeapsa cu ziua de 2 Dec. 1907.

Emisul împărătesc privește și pe toți supușii austriaci, cari n'au urmat datorinței de-a se supune asențării pînă în 2 Dec. 1907 și sînt deja condannați sau în cercetare sau au de împlinit anii de pedeapsă.

Acest act uman, izvorit din noblețea de inimă a bătrînului Monarh e cu atît mai remarcabil fiind neobicinuit, ca agrătiările să se extindă și-asupra contravenienților militari.

Cu atît mai mult va rămînea naltul emis recunoscut de toți supușii ca efluxul unui suflet nobil și mare de care s'au bucurat întotdeauna popoarele sceptrului austriac și paginile istoriei viitoare vor rosti atributul ce și l-a asigurat gloriosul monarh în tot decursul domniei Sale.

Prilejul ce s'a dat prin acest act multimei de suflete, de-ași revede vetrele, suflete pe cari ori ispita cîștigului, ori nevoia și foamea, ori frica de serviciul rezponzabil le înstrăinase patriei, va afla viu echo de mulțumită în inimile tuturor națiunilor din imper. Azi în timpul emigrărilor pricinuite de neajunsuri și favorizate de vitrega proporțiune între lucru și sîmbrie, între consumenți și producenți — azi cînd multor suflete duse de desnădejde peste țări și mări în virtutea legilor existente li-i răti-zată reîntoarcerea în patrie — azi grația M. Sale s'a revărsat asupra nenorociților arși de setea revederii și grația . . . a devenit un act de eminentă însemnătate politică și socială.

Lacrimile părinților, binecuvîntarea rudelor și zîmbetele feciorilor înstrăinați de asprimea legii — îi vor fi M. Sale preagrațiosului Impărat Francisc Iosif un adevărat cadou sufletesc și stîlp de mîngăiere bătrînelor Sale.

Pelagra în Bucovina.

Una din cele mai grele boli, de cari este bintuit țaranul nostru, este »Pelagra«.

Ani întregi s'au strecurat, decînd forurile competente din țărișoara noastră, în frunte cu mult meritatul profesor Dr. Ion cav. de Volcinschi, un bun cunoscător al stării sanitare a poporului nostru, caută mijloace pentru a combate aceasta strașnică boală. Ani întregi dl profesor Volcinschi și-a dat silință de a studia momentele, cari contribuie la lățirea acestei boli în păturile poporului nostru precum și mijloacele, cari ar fi în stare a pune o

stabilă lățirea acestei boli năprasnice. Prin o muncă neobosită de mai mulți ani d-sa și-a cîștigat cunoștințele necesare, pe cari îndemnat de inima-i cunoscută de bună le-a pus în serviciul națiunii sale.

Înainte de cîteva zile dl profesor Volcinschi și-a cetit în consiliul cultural al țării referatul său temeinic relativ la combaterea acestei boli în urma cărui s'au luat decisiunea de a se adresa la guvern, ca acesta să stăruiască pe lîngă consiliul sanitar suprem pentru primirea propunerii făcute de acest consiliu relativ la zidirea de cupatoare pentru uscatul păpușoiului venit din România și Rusia.

La recomandarea mult meritatului profesor Volcinschi în această ședință a consiliului cultural al țării s'au primit următoarele propuneri privitoare la combaterea pelagrei.

1. Poporațiunea rurală să fie instruată despre caracterul pelagrei precum și despre momentele, cari sînt în stare a lăți aceasta boală, nu numai prin învățătorii ambulanti și prin asociațiunile districtuale, precum a fost dispus aceasta de către consiliul cultural al țării, ci la aceasta operă să fie angajată și preoțimea și învățătorimea și în cărțile didactice să fie luate bucăți de cetire privitoare la aceasta boală. Să se scoată mai departe în relief că cultura a altor bucate, prașitoare (săpătoare) e mai rentabilă decît aceea a sfeclei și a cartofilor și că în deosebi prașila vitelor și cultivarea nutrețului pentru economii cei mici e cel mai potrivit mijloc de scăpare.

2. Să se samene numai păpușoi, care pentru coacere are lipsă de o durată scurtă și sămînță de astfel de păpușoi să fie împărțită în toate locurile molepsite de pelagră.

3. Păpușoiul stricat de brumă să se poată schimba numai în acele regiuni, în cari aceste bucate se coc cu desăvîrșire. Regiunile muntoase să fie escluze dela acest benefic.

4. Prasila vitelor și cultivarea nutrețului pentru vite și cel mai bun mijloc pentru combaterea pelagrei. În scopul acesta se recomandă că în locurile molepsite de pelagră să se distribuie vaci și capre pentru prasila contra refundării prețului pentru aceste animale în rate mici.

5. În scopul promovării pomiculturii în locurile bintuite de pelagră să se distribuiescă grătitul ul-toane și mlădițe de altuit.

6. Pentru ridicarea culturii zarzavaturilor (legumilor) care astăzi la noi nu e rentabilă, să se creeze o școală de legumărit, în care să se predee instrucțiunea în cultivarea, conservarea și desfacerea legumelor. În caz că cultivarea acestui ram ar prospera, ar fi la loc crearea unei societăți, care ar avea să se ocupe cu conservarea și desfacerea legumelor.

7. Cultivarea inului, care la noi e pe o treaptă de tot joasă, ar trebui să fie protejată cu toate mijloacele, fiind numai prin îmbunătățirea condițiunilor de traiu ale țaranului nostru posibilă stîrpirea acestei boli cumplice.

Felicităm pe consiliul cultural al țării și pe inițiator la aceste

La mijloc ear un mare stat,
Cu legi umane, cumpatate,
Condus de-un falnic împărat
Prin grație și bunătate;

Pe-a lui pămînt însă trăiesc
Vr'o zece neamuri de popoare --
Și ele toate se muncesc
Unul pe altul se doboare . . .

Durere deci, unde-ai privi,
Și-al lumii tristă miserie
Se strecură zi după zi
Mereu spre neagra vecinicie!

Hatna, 22 Noemvre 1907.

V. Kalmucki.

Trestinețul.

Prin grădina voastră trece suspinînd
Trece trestinețul florile 'ntrebînd:

»Unde vi-i crăiasa, unde mi-i odornul?
»Să-l mai văd odată pînă nu-și e zborul;

»Să-i sărut gurița dulce ca o fragă;
»Să-i aduc aminte, cît mi-a fost de dragă;

»Să-i desmierd coșita, să-i alint bujorii . .
» . . Ah! dar nu mai vine . . și m'apucă
[zorii . . .

În faptul zorilor crăiasa florilor
Ea chiamă 'n vis
Să vie zinele să-i cînte doinele
Din paradis.

În vaduri apele, săltîndu-și clapele
În tact ușor

Deșteaptă luncile, apoi tălaucile
Și pe păstor.

S'aude buciumul spunîndu-și zbu-
[ciumul

Și 'n freamăt lin

Dumbrava tragăună, zefirul leagăună
Pare-un suspin.

Și Trestinețul, văzîndu-i jețul
Inchipuit,

Își face cruce și se tot duce
Spre răsărit.

Valuță.

idei și dorim din inimă ca deciziunile luate să nu rămână numai pe hârtie, căci bolim de destule boli și ar fi de dorit că măcar de pelagră să putem scăpa.

Minele fondului religionar.

»Bukowinaer Nachrichten« tăcuse fondului religionar onoarea de a se ocupa în trei articole consecutive de minele fondului și de conducătorul lor Krasuski. Niște demagogi germani se plîng, că germanii nu află destulă protecție la administrația minelor, cari după părerea lor nu au alt scop, decît a servi intereselor germanilor și ale germanizatorilor; propaganda aceasta e mai mult susținută de germanii protestanți, cari fiind de aceeași confesiune ca cei din »Germania« se simt mai mult ca fiii Germaniei mari și lucrează în direcția aceasta din respecturi. Nu ne mirăm că acești demagogi au aflat ascultare la Zipserii, protestanți și ei, cari visează mai departe visul lor de munți de aur, ce le-a promis craiul din povești (Märchenprinz) Manz, aducindu-i din Zips. Neconținut lucrează ei pentru ași întemeia stăpîni rea asupra minilor și cu cit capătă mai mult cu atîta mai tare strigă că sint vitreg tratați și toată averea fondului nu ar fi în stare să împle sacul lor fără fund și să li astupe gura. Iar noi românii nici nu ne mișcăm ca să stăvilim pretențiile lor și mă tem că abia atunci ne vom aduce aminte de minele fondului religionar, cînd germanii în cel mai curat district românesc ne vor da lovitură de moarte, ce nu va întîrzia mult, dacă se vor dosvolta lucrurile pe viitor ca pînă acum. Ca dovadă pentru aserțiunea aceasta voi da pe scurt istoricul minelor din munții noștri.

Ajungînd Bucovina sub coroana Habsburgilor și fiind proveniența ferului și a cuprului în munții ei demainainte cunoscută, statul însărcinează în anul 1780 o comisie cu explorarea subsolului după minerale ce ar renta exploatarea lor. Comisia află în Iacobeni minerale cari conțin mai mult sau mai puțin fier și statul dă în anul 1782 dreptul exploatarei unei societăți compusă din boerii bucovinei, cari erau în cea mai mare parte romini. În doi ani zidește societatea aceasta un cuptor pentru cîștigarea fierului turnat și două pentru cîștigarea fierului ciocănit precum și 12 locuințe pentru lucrătorii indigeni, începînd apoi în anul 1784 a scoate mineralul de fier din pămînt și al prelucra. De atunci datează industria minieră și metalurgică în Bucovina.

În anul 1796 vinde societatea boerilor minele, cuptoarele și drepturile de exploatare lui Anton Manz, unui german bogat din Transilvania, care avea destule cunoștințe pe terenul acesta adunate în Ungaria, iar direcția camerală din Cîmpulung îi năimește 7000 de jugare cu 630 fl la an, dîndu-i dreptul a le întrebuița după plac. Manz aduce 40 de familii din Zips, dîndu-li pămînt de care avea destul, arîndase doară jugerul cu mai puțin de 10 cruceri pe an și lui avem să-i mulțămim împetriștarea munților noștri cu străini.

Producțiunea fierului nu-i aduce lui Manz nici un folos, căci în anii, cînd îi merge mai bine, are el un venit de cel mult 14.000 fl. din cele patru cuptoare. El continuă totuși a produce fier pentru ochii lumii și ai direcției camerale din Cîmpulung, are sub titlul acesta și dăduse pămîntul atît de efîin. Alta însă îl ținea pe Manz în Bucovina și

probabil îl aduce chiar încoace. Îndată după venirea lui la Iacobeni începe el să caute în Cîrlibaba argint și siguranța, cu care ni-l află la suprafață ne face să credem că el a știut de proveniența metalului acestuia de mai nainte dela oameni. El își asigură drepturile explorării și ale esplotării și în anul 1797 începe era lui argint și strălucire. 23 de ani cîștigă el enorm și trăește ca un rege țînînd norocul de chîcă. Deodată îi lunecă însă argintul printre degete par'că s'ar fi prefăcut în argint viu: 1820 pierde Manz vina de argint. Și de data asta are el noroc, căci statul care conținase cercetările, aflase prin anii 1805 și 1806 aramă în Fundul-Moldovei și întemeiasse satele Luisenthal și Pojorita, iar acum îi vinde lui Manz care ajunse la nivele drepturile explorării și esplotării cuprului în Fundul-Moldovei și Pojorita. Amintirea zilelor de argint nu-l lasă pe Manz să producă numai arama ci tot venitul din Luisenthal și Pojorita îl cheltuește cu cercetările din Cîrlibaba. Încă odată îi suride norocul și el află urmarea vinei de argint, dar în scurtă vreme o pierdu din nou pentru totdeauna. Căutarea argintului înghite de acnm vre'o 150.000 fl fără să dea folos. Iar exploatarea cuprului era tot așa de lipsită de plan și prevedere ca și în celelalte întreprinderi ale lui Manz. El urmărea vina de metal fără a deschide galerii exploratoare prin piatra seacă și astfel sfîrșindu-se în anul 1854 vina, familia Manz remase pe uscat. Cel din urmă an îi aduse încă un venit de 60 mii fl iar cel viitor 1855 aduce un deficit de 20 mii fl. Acuma îi rămîn numai fierul din Iacobeni, cuptoarele de acolo și din Prisaca; multă muncă și puțin cîștig. El face datoriile cam de 500.000 fl la fondul religionar și începe în 1862, neavînd cu ce plăti datoriile, pertractările cu fondul religionar, care cumpără în anul 1970 toate drepturile și posesiunile de mine ale lui Manz în Bucovina cu suma de 650.000 fl. Cit timp țîn pertractările produce încă familia Manz fie în Iacobeni și Prisaca fără a face însă reparaturile necesare așa că moștenirea ce-lusase craiul din povești erau ruinile.

Industria fierului nu era de salvat fiind calitatea mineralului inferioară; usinile erau în cea mai mare parte dărîmate, astfel că fondul religionar pierduse aproape speranța de ași scoate capitalul împrumutat lui Manz. Administrația minelor deadreptul supusă ministrului de agricultură își dă sub conducătorii germani Groß Christof și Walter multă silință să facă ceva din cuptoarele de fier. Cei dintăi cearcă să îmbunătățească calitatea fierului produs, iar rezultatul era convingerea, că acest metal e în Iacobeni și Prisaca bancrot. Al treilea conducător are fericirea de a întezări o rază de speranță. Pe timpul lui începe manganul a fi căutat pe piață și piatra ce neagră, cum era numit manganul pe vremea lui Manz, avea piatră care era adunată pe la gurile galeriilor și de care ca fiind fără rost și întrebuițare, trebuia curățit mineralul de fier, ajunge și ea să aibă oarecare preț. Walter cearcă să introducă manganul pe piața Austriei; nu-i prea succede însă; fiind pe deoparte cantitatea manganului scos din movile insuficiente și neavînd pe de altă parte talentul tehnic, pentru a întocni galeriile și usinele necesare ca să producă o marfă bună, care să concureze cu succes produsul celorlalte mine de mangan. În anii cei mai buni s'au vindut 200 vagoane de mangan iar numărul lucrătorilor era 40.

(Va urma).

Protestul

înaintat presiului parlamentului
contra alegerii deputatului (țărănesc)
Dr. Aurel cav. de Onciul.

Înaltului Prezidiu al parlamentului austriac în Viena.

Pe lingă protestul înaintat în 17 Iuni 1907 contra alegerii d-lui Dr. Aurel de Onciul ca deputat al districtului electoral 14 din Bucovina, noi subsemnații ni permitem a induce încă următoarele motive.

I. Din zisele secretarului comunal Ferdinand Fibinger și-ale martorului, ce urmează a fi numit de el, se poate constata, că cumnatul D-rului Aurel de Onciul, Dr. Fl. Lupu în calitatea sa ca președinte al băncii țării, ar fi promis comunei Capucimpului quota speselor, ce-o are de plătit comuna pentru regularea rîului Moldova, ca împrumut din banca țării, sub condiția, de vor întruni toate voturile din comună întru alegerea d-lui A. de Onciul. Chiar în cazul, dacă comuna susnumită s'ar fi adresat cu luoi înainte la banca țării pentru un atare împrumut și dacă petiția iar fi fost respinsă, totuși numai tricului amintit e de aseris c'a întrunit Dr. A. de Onciul din 257 de voturi valabile 245 pentru sine.

II. Fostul antiste comunal Constantin Moldovan și consăteanul acestuia Alexa Sava din Stupea sint gafa a mărturisi sub jurămint, că agitatorul d-lui A. de Onciul, George Bodnariuc din Stupea, a promis în numele d-lui Onciul fiecărui alegător 50 c. la caz dacă va vota pentru Dr. Onciul.

Martorii înduși depun, că George Bodnariuc a împărțit în adevăr după alegere sume mai mici pînă la 10 cor. între alegători — o procedură — care după zisa martorilor ia făcut pe sătenii Teodor Melzer și Dimitrie a lui Ilie Rosmitiniuc din Stupea să cîrtească în public această înșălăciune.

III. După depunerile martorilor Feivel Wagner și Kissmann din Capucodului, secretarul acestei comuni Emilian Danilevici, li-a pus în perspectivă locuitorilor din Capucodului aprobarea petițiunei, ce-o înaintase la fondul religionar după un drept de pascătoare, numai pentru cazul, dacă vor vota pentru dl A. de Onciul. În urma acestei înfluințări a și întrunit dl Onciul în această comună din 611 voturi valabile 576 pentru sine.

Pentru cele comise de secretarul Emilian Danilevici s'a și îndrumat la judecătoria districtual din Gura-Humorului cercetarea, pe baza § 8 al legii din 26/V 1907 sub N-rul 139/7 disp. IV.

Contravențiunile amintite în protestul înaintat cu data de 17 Iuni 1907 s'au adus la cunoștința judecătorilor competente din Gura-Humorului și Solca și sint pe cale a fi tratate amăsurat §-lor corespunzătoare.

Urmează subscriiile.

(Fine.)

„APARAREA NAȚIONALĂ“ ÎN ȚARA.

Din Vatra Dornei.

Onorată redacție!

Picîndu-mi tocmai acum sub ochi vorbirea din 1 și 7 Octomvre a. c. a unui deputat din dieta țării, în care respectivul sub platoșa imunității se acată de persoana-mi ascriindu-mi o purtare deamă numai de sufletul celui deputat țîn să declar, că o astfel de calomniare infamă poate emana numai dela un știrbitor de onoare de calitatea cea mai inferioară.

Dacă pr'n astfel de mijloace nedemne se combat contrarii politici, atunci nu e mirare, dacă mulți oameni cinstiți se sustrag dela datorința față de națiune și instituțiunile ei.

Mulțămîndu-vă respectuos pentru ospitalitatea D-Voastră, mă declar parat a solvi taxa prezentei rectificări și rămîn cu deosebită stimă

I. Tomoiagă, preot ort. or.

Din Banila moldovenească.

Onorată redacție!

Vă rog foarte mult să binevoiti a publica în coloanele stimatului D-Voastră jurnal următoarea știre:

În 19 a l. c. s'au împlinit 25 ani de căsătorie a domnilor Doxachi de Ursachi proprietar mare din Banila mold. cu soția sa Vilhelmine din care cauză li s'a pregătit o manifestație, la care a participat mai multe sute de persoane în frunte cu fruntașii comunii fără deosebire de națiune și confesiune.

În seara zilei anumite s'au strins pîlcuri pîlcuri și pîlcuri din toate coturile comunei în curtea bisericii orientale de unde apoi convoiul a pășit cu făclii și lampioane aprinse sub conducerea pîr. Steian Stefanovici și a d-lui Alecu Dașchievici la curtea d-lui Ursachi. Înaintea curții s'au postat tortierii în semicerc, ear în fața vilei se aprinseră o mulțime de admirabile focuri artificiale, ear un cor bărbătesc condus de pîr. Stefanovici în asistența d-lor învățători Cracalia, Voșciuc, Heller, Lucaciu și Ciupcă au executat mai multe cîntece.

Felicitările erau transmise prin orațiuni de C. Sa protopr. Ioachim Patraș, inv. sup. Iosafat Panciac și pîr. Stefanovici în limba romînă, ruteană și germană, cari s'au primit cu aplauze frenetice manifestat de muzică și bubuitul săcălușurilor.

În sfîrșit a predat asistentul primarului dl Stefan de Volcinski o adresă de felicitare, subsemnată de comitetul festiv.

Astfel de ovațiune admirabilă s'a manifestat de prima oară în Banila moldovenească.

Cauza acutei ovațiuni a fost amabilitatea și actele benevole, cari le-au sevărșit D-Lor în timpul acesta de 25 ani și adecă:

Au donat D-Lor locul pentru zidirea bisericii orientale în valoare de 300 cor.; a donat o parcelă în extinderea de o falce pentru a înființa un iarmaroc (Marktfleck); a donat o parcelă lingă biserică pentru zidirea unei case naționale; a înființat banca Raiffeisiană; a înființat societatea agronomică (landw. Genossenschaft) a căror director este dl Ursachi.

Afară de aceste ca membru de onoare a »Soc. Mazililor și Rezeșilor din Bucovina« și d-na Ursachi ca prezidentă a »Soc. Doamnelor Romîne« din localitate dau cel mai mare concurs școlilor locale sprijinind totodată și mulți elevi în școlile medie din Cernăuț, ne mai amintînd cîte acte benevole le sevărșesc d-lor spre

îmbunătățirea stării sermanilor nefiind sacrificii materiale și morale.

A înzestrat cu toate necesare altarul bisericii nou zidite, care s'a sfințit în 6 Noemvrie a. c. de membrul consistorial Cuv. Sa Calistrat Coca în asistența a 8 preoți și 2 diaconi d-nii Ursuleac și Boca cari au fost primiți împreună cu reprezentanții guvernului și a comunității într'un mod splendid tot de d-nii Ursachi.

Populațiunea cu inteligența în frunte, considerind toate binefacerile sevrșite s'a bucurat de ocaziunea dată de creatorul să li mulțamească cel puțin prin ovațiunea sevrșită a nunții de argint.

Un participant.

Din Sirete.

Impresii dela petrecerea cabinetului «Renașterea».

N'am defel intenția să fac critică asupra tîrgului Sirete, nici să-l descriu, căci m'ași îndatori prea mult și deja neuitatul Mihai Teliman a zis: »Nu-i ușor a descrie Siretiul«, dar încă să vorbești despre viața socială a Românilor din acest Ierusalim!

Numărul disparent a lor în proporție cu intrigile, birfelile, minciunile și neînțelegerile, ce cresc pe zi ce merge, îți prezintă de pe acuma icoana tristă a viitorului acestui oraș bătrîn și curat ca conștiința unui democrat. Romînii puțini și nevoieși, în loc să se unească frățește ca să poată întimpina cu bărbăție loviturile sortii ucraine, care se deslanțuie cu o ură democratică în rîndurile lor, stau desgustați la o parte fără pic de interes mai general de conservare și consolidare.

De cîțiva ani și zile s'a creat aici în loc un cabinet de lectură „Renașterea“ cu menirea să adune în jurul său pe acești rătăciți ai Siretelui instrăinat. În zădar! Cu toată truda și silința cinstită a comitetului, în fruntea căruia stă dl părinte Gramatovici și dl Sorocean, dl Silion și alți puțini cu tragere de inimă, progresul stagnează și burghezimea rămîne nepăsătoare și apatică, căci cel neadormit își are codița la mijloc și o altă societate „Ajutorarea celor sermani“ creată anume de un om infumurat, contrabalansează întreprinderile de consolidare și bună credință a »Renașterii« și astfel duc ambele o viață de vegetarieni ramoliți.

Dovadă ni-a dat serata aranjată de cabinetul »Renașterea« la lăsat de săc. Sermane impresii și iluzii sfărmate le-a fost partea celor buni!...

Dela cap se strică peștele a zis poporul odată și această maximă vecinic va caracteriza ținuta inteligenței locale. În sala spățioasă a palatului de bere din Sirete vedeai cîteva părechi voioase de dănsători strecurindu-se tiptil la lumina palidă, ce'nălbea păreții vineți.

Erau puțini, dar cei mai cinstiți și mai buni fi ai acestui oraș!

Intre cei prezenți am observat pe d-nii: pâr. Gramatovici, prof. de relig. Sorocean, Dr. Octavian Scalat, adjunct Patraș cu domna, adjunct de perceptorie Popovici, Silion, Siretean cu familia, Popovici cu familia, Roșca repr. soc. acad. »Acad. ortodoxă« inv. Zus, iscusitul aranjator de arcan și alții, ale căror nume mi-au scăpat din memorie. S'a simțit însă lipsa și acelor gură cască. ce-și varsă balele otrăvitoare în nenorocita fișică »V. P.« Cîre ar fi acei? Cred că lumea îi cunoaște!? Oamenii, ce suduie și în somn asupra altora, puțini la număr — numai dacă gindești ceva, le-ai dat de urmă, căci inteligența din loc nu-i așa de număroasă — dară capaci pentru orice altă năzdrăvănie

democratică, numai nu pentru sprijinirea și promovarea unui scop romînesc sau filantropic.

Porunc'a noaua!!

Petruță!!

Declarațiune.

Sub titlul »Popa Gribovici din Gura-Gumorului« a apărut în Nr. 19 a. c. a gazetei »V. P.« un articol prin care s'a defaimat vaza și onoarea d-lui paroh Ambrosie Gribovici din Gura-Humorului. Fiind notița aceasta inspirată de mine, rog ca prea onorata redacțiune să binevoiască a publica în N-rul proxim următoarea declarațiune:

Declar, cumcă cu părere de rău m'am lăsat sedus la acest pas necvalificabil, prin care s'a încercat a se înjosi autoritatea și vaza fostului meu paroh a d-lui A. Gribovici.

Rugindu-l pe dl paroh Gribovici de iertare, Sf. Sa a binevoit a mă ierta și a retrage pira deja înaintată contra mea.

Mulțămindu-i din inimă pentru bunăvoința arătată față de mine și exprîmîndu-i regretele mele, că am cutezat a-l delatîna fără ansă mă subsemn cu tot respectul

Ioan Poriuc, cantor.

Știri locale și din țară.

Numiri. Dl Anton Procopvici, fost funcționar la căile ferate a fost numit de către comitetul țării șef al nou creatului birou pentru mijlocirea de lucrători, o instituțiune, care e chemată să pună capăt usurei cu brațe muncitoare. Nouei instituțiuni îi dorim să înflorească car sefului ei îi transmitem felicitări.

Caz de moarte. Simbătă, în 23 Noemvrie a încetat din viață dl Ștefan Dracinschi, director gimnazial i. p. Repăusatul, unul dintre cei mai distinși filologi clasici, pe cari i-a avut nația, a condus prin mai mulți ani destinul gimnazului gr. or. din Suceava ca conducător și profesor strict dară cu dreptate. Fie-i țerina ușoară și eternă memoria!

Societatea „Clubul Romîn“ din Suceava va ține Duminică, la 8 Decemvrie 1907 în localitățile proprii, la oarele 4 d. a. adunarea generală cu următoarea ordine de zi: 1. Cetirea și verificarea procesului verbal asupra adunării generale din 1906; 2. Raportul comitetului și al consiliului de control; 3. Alegerea comitetului, a substituților și a consiliului de control; 4. Propuneri libere.

De ale poștei. Dirigintele postal din Stănești de jos, dl Dionisie cav. de Păunel, a fost numit dirigit de nou creatului oficiu postal Cernăuț Nr. 7; ear dirigintele postal din Jujineț dl Isidor cav. de Racoci a fost transferat în aceeași calitate la oficiul postal din Sadova lângă Cîmpulung.

Cununie. Dl Emanuil cav. de Cercavschii Ielita, controlor la comitetul țării și-a serbat cununia sa cu gentila d-soară Stefania Budurovici. Transmitem tinerei părechi felicitări sincere.

Secția muzicală a soc. meseriașilor romîni »Lucașfărul« și-a început deja activitatea, sub conducerea d-lui avocat Victor Vasilescu. Repetițiile se vor ținea deocamdată în fiecare Lună și Vinere între oarele 8—9 seara, în localitățile școalei populare din strada Palatului țării (Landhausgasse). Apelăm deci la toți cîntăreții romîni din Cernăuț și suburbii, cari cunosc cit de puțin muzica, să sprijinească întreprinderea, care promite atît de mult, prin înscrierea lor ca membri în susnumitul cor. Deocamdată se vor face repetiții numai cu voci pentru corul bărbătesc, dar ar fi bine să fim sprijiniți de ori ce cîntăreț romîn, fără deosebire de stare și sex, ca să putem forma în curînd un cor mixt. Înscrierile se pot face în oarele de repetiție.

Concertul »Armoniei«. Soc. muzicală »Armonia« va da Joi în 5 Decemvrie a. c. în sala filarmonică un concert mare cu concursul benevol al doamnei Aglaia

de Onciul. Onoratal public se face atent la această noaună dovadă a activității soc. »Armonia«, care de astă dată se va produce cu un program cit se poate de variat și care deci merită să fie sprijinită de toți. Programa e următoare: A. Cîntece religioase. I. A. Koller »Din Psalmi«, cor mixt. B. Anastasescu »Cu noi este Dumnezeu«, cor mixt. F. A. Gaevert »Cîntec de stea«, cor mixt. B. Cîntece lumene. II. E. Caudella: »Sergentul«, baladă cu acomp. de orchestră, (Solo dl A. Litviniuc). III. D. G. Kiriac: »Cîntă cucer se rotește«, cor bărbătesc. C. G. Porumbescu: »Tabăra romînă«, cor bărb. cu soli și acomp. de orchestră de A. Koller. (Soli domnii: St. Scalat, A. Litviniuc, E. Brucher și Dr. F. Slușanschi). IV. Tud. cav. de Flondor: »Serenadă«, A. Petrovici, »Serenadă«, Tache Popescu: »Colea de vale mindra'mi ese'n cale« cîntate de d-na A. de Onciul. V. I. Vidu: »Lugojana«, cor mixt G. Dima: »Mama lui Ștefan cel Mare«, baladă pentru soli, cor mixt și orchestră (Soli: d-na A. Onciul și dl A. Litviniuc). VI. E. Mandicevski: »Valurile, vînturile« și »Colinde« duete cu acompaniare de pian (dra V. Turcan și d-na A. de Onciul). VII. C. G. Porumbescu: »La malurile Prutului«, cor bărb. și soli cu acomp. de orchestră de A. Koller. — Acompaniarea de orchestră va fi îngrijită de muzica regimentului de infanterie Nr. 41, ear acompaniarea la clavier de dirigitul corului A. Koller. Prețurile: Loja 12 cor., Stal I. (rîndul 1—3) 3 cor., Stal I. (rîndul 4—6) 2 cor., Stal II. 1 cor. 60 b. — Intrarea 1 cor., Studenți 70 b. — La aceste prețuri se adauge impozitul orașănesc pe bilete. Bilete se află de vînzare în librăria H. Pardini. Inceputul precis la oarele 8¹/₂ seara.

Corul internatului. Direcțiunea internatului »Francisc-Iosefin« de băieți romîni din Cernăuț are onoarea a invita pe p. t. membrii »Societății pentru cultura și literatura romînă din Bucovina« și pe binefăcătorii institutului dimpreună cu onoratele lor familii la un concert, împreună cu declamări și jocuri naționale care va avea loc Duminică, în 1 Dec în presara zilei patriotice de 2 Decemvrie st. n. a. c. în sala internatului (strada lumii noue 24). Programa: Austria, tu țeara mea! (declamă stud. gimn. D. Tonigariu), Innul poporal cor mixt de H. Haydn, Jălui-m'aș, cor mixt de V. Vasilescu, Morarul, cor mixt de D. G. Kiriac, Sergentul. (declamă stud. gimn. G. Crasovschi) Din sezoătoare, cor bărb. de I. Vidu, Aolio, cor mixt de V. Vasilescu, Moartea lui Fulger, declamă stud. ped. E. Boca, Resnet dela Crișana, cor mixt de I. Vidu Fintina cu trei isoare, cor mixt de G. Dima, Jocuri naționale, conduse de stud. gimn. D. Tonigariu, Mulți ani, cor mixt de D. G. Kiriac. Dirigintele corului Alexandu Sahlean. abit. ped. Inceputul precis la oarele 5¹/₄ p. m. Prețurile de intrare se lasă la discreția p. t. publicului.

Iunimea. Duminică în 1 Decemvrie e. la oarele 10³/₄ a. m. se va ține în cabinetul soc. »Junimea« o ședință literară, în care va ceti dl Șerboianu tema sa despre: »Evenimentele politice din România dela 1848 pînă în prezent.« P. t. publicul romînesc este respectuos rugat să ne onoreze cu prezența sa ca și pînă acuma.

Știri din lume.

Starea sănătății a regelui Carol. Asupra știrilor respindite în România cu privire la starea sănătății regelui Carol, fiind interviat profesorul Dr. Norden din Viena, e declarat, că nu are nici o cunoștință de o înrăutățire a sănătății Soveranului romîn. Anul trecut profesorul a recomandat Regelui Carol o lună de liniște. Această liniște ar fi trebuit s'o înceapă încă în timpul verei. Soveranul romîn a amănat-o însă pînă acum înaintea deschiderei parlamentului. Afîndu-se că Regele nu acoardă audiențe s'au respîndit zvonuri, că starea sănătății Sale s'ar fi agravat.

Lueger și catolicismul la universități. Săptămîna trecută s'a ținut în Viena, mai multe zile, congresul catolicilor au-

striaci, la care au luat parte catolicii tuturor națiunilor. La acest congres. primarul Lueger a ținut în două rînduri cîte un discurs care a stîrmit multă zarvă. Vorbînd de progresele catolicismului în Austria, a constatat cele mai frumoase rezultate, dar spunea, catolicii mai au o mare datorință: reintroducerea spiritului catolic în științe. În scopul acesta, arătase cum la universitate șapte din opt profesori nou numiți sînt ovari, și cum »lumina trebuie să pornească cu luptă învingătoare« pentru recucerirea »celeii mai scumpe comori«. În altă vorbire îndemna și mai energie la asta, »căci universitățile trebuie să ajungă iarăși în puterea acelor fără de cari în toată lumea nu este știință«. S'a plîns că la universități se învață numai cheful și jocul de cărți, și că autoritatea a dispărut în așa măsură, că profesorii trebuie să salute pe elevi și nu mai poți intra în universitate fără baston. Speră de a putea avea în curînd universitate catolică, a cărei sfințire s'o facă însuși papa. Trebuie recucerate toate universitățile fondate de biserica catolică dar pierdute pe urmă. Ace-cuvințări, unii dintre profesorii universitari au dat răspuns aspru în publicitate, protestînd ca învățămîntul public din Austria să fie monopolizat de creștin-sociali. Partidele liberale asemenea au protestat în contra acestor tendințe »înjositoare« și acuze nedrepte. Lueger a respuns profesorilor în scrisori particulare fiecăruia în parte. »El nu este în contra propagandei și cercetărilor libere în știință, dar spargerea capurilor nu e nici una din aceste două. Apoi nu poate dori nici decum, ca universitățile să fie lăcășuri de revoluție, cosmopolitism și necredință. Tocmai apărarea libertății în contra forței brutale și a crimelor vulgare o are în vedere și el, și o așteaptă dela profesori. Chestia a stîrmit valuri mai largi. În parlament s'a adresat o interpelație către ministrul de culte Marchetti. Ministrul a făgăduit să ia toate măsurile pentru ca ideile mai înalte ale științei să fie păstrate neatinse. Intoleranța catolicilor o condamnă și el. — Fostul ministru de instrucție, contele Thun a aprobat atitudinea lui Lueger.

Din pașimile romînilor macedoneni. Duminică, 28 Octom. mai mulți locuitori din comuna romînească Doleani eșiră la culesul castanelor. Cîteva femei, cari înaintează mai mult în pădure, zăriră vreo 3—4 antarți, înarmați pînă în dinți. Femeile spăriate o luaseră la fugă și dădură alarm în comună. Antarți vîzîndu-se descoperiți, își schimbă răzmul. După teate probabilitățile, ei plînuiau un atac asupra comunei Doleani, dar vîzînd că nu mai pot năvăli în comună prin surprindere, o luară spre Xiroliavad, așezat la o depărtare de vreo două ore și ceva de Doleani. Se înnoptase deabinelea, cînd ei ajunseră la Xiroliavad, de unde toate familiile plecaseră de mult (această comună nu e locuită decît în lunile de vară.) În comună nu se găsea decît un singur păzitor. Antarții erau la număr de aproape o sută. Parte din ei au încunjurat comuna, ear ceilalți au pătruns în lăuntru. Aveau cu dinși mari cantități de bombe cu dinamită. După cum povestește păzitorul, de care e o adevărată minune, că a putut scăpa cu viață, planul bandei grecești era să distrugă întreaga comună, dar dacă nu l-au putut realiza cauza e că se temeau de o împresurare a locuitorilor și a soldaților dela Doleani. De aceea ei s'au grăbit să epereze mai repede. Au atacat întăi conacul, unde se refugiase păzitorul. Acesta la început a respuns cu focuri la salvele de puști trase asupra-i. Dar vîzînd că grecii pun dinamită la temelii casei, a sărit pe fereastă și a putut scăpa teafăr prin fugă, deși din urmă îi venia o ploaie de gloanțe. Conacul a fost aruncat în aer. După aceea antarții tot cu ajutorul boambelor cu dinamită au distrus pînă la temelii localul școalei romîne, frumoasa casă a d-lui Toli Hagigagu și casele notabililor romîni Nicolae Carafoli și George Duli. La lumina flăcărilor păzitorul romîn a putut recunoaște pe mai mulți antarți, printre care pe numiți Tegu Bubota și frații Paciaura, niște lași de renegați, cari pentru o plată ce primesc dela comitetul grecesc, au săvîrșit o mulțime de crime. E de notat, că acești criminali apar din

cind in cind in oraș, la Carafieria iar pînă acum autoritățile turcești deși au cunoștință de purtarea și de faptele lor, n'au pus mîna pe dinșii. În schimb, aceste autorități au trimis în exiliu pe românul nostru fruntaș, dl. T. Hogigogu, pentru că a fost rănit de două ori de greci, pentru că i s'au măcilit păștorii și turmele și pentru că acum în urmă i-s'ars casa. Da, Toli Hagigogu este un mare criminal, pe cînd grecii sînt niște mieluși blinzi. Antartii și grecii se pregăteau să dea foc și să arunce în aer și alte case de romîni, dar atunci ei au auzit o împușcătură vie din spre Doleani. Erau romîni din Doleani, cari punînd mina pe arme, alergau în ajutorul comunei Xirolivad. Auzind puștele, n'au stat un moment să se gîndească la rezistență, ci, precum e obiceiul lor, o rupseră la fugă.

Holera în Turcia. În urma ivirii unui caz de holera la Constantinopol, guvernul romîn, după intervenția direcției sanitare, a luat următoarele măsuri: Cu începerea dela 7 Noiembrie intrarea în țară a călătorilor din Turcia, unde există holera, este permisă numai pentru porturile Constanța și Sulina, în urma vizitei medicale. Toate celelalte puncte de intrare în țară, precum și portul Mangalia, vor fi închise pentru acești călători. Vasele venind din puterile Turciei, vor fi primite numai în porturile Constanța și Sulina, unde vor fi supuse disinfecției și schimbării apei. Rufele murdare, veșmintele purtate și efectele echipajului și ale călătorilor vor fi desinfectate. Se interzice importul conservelor, legumelor și fructelor. Echipajul și călătorii vor fi supuși supravegherii 5 zile dela data sosirii vasului. «Rom. d. Pind.»

Foamea din Asia mică. Ținuturile turcești din Asia mică sînt bintuite de o foamete îngrozitoare. Anul trecut aproape nici n'a fost recoltă. Populația suferind de foamete a asediat autoritățile cu cereri de ajutoare. Din toate părțile se trimit cereale. Din cauza viscolului puternic încă, transporturile rămîn pe drum fără a putea ajunge la destinație. La Bitlis nu se mai află nici un grăunte de grâu. Populația a cerut ajutoare episcopilor armeni și catolici. Se prevăd mari turburări din cauza foametei. La Hecto populația a jafuit magazinele. La Bayruth, vagoanele cu transporturi de cereale au fost sparte și jefuite în stație. Pretutindeni domnește mare agitație. Ținuturile europene se află și ele într-o situație mizerabilă. Banca agricolă din Constantinopol împarte populației în ținuturile bintuite de foamete cereale în mare cantitate. Gaz. Trans.

Ultima situație a Băncii Naționale a Romîniei s'a încheiat pe ziua de 18

Noemvre a. c. cu următoarele cifre: Rezerva metalică de aur a fost de 100 milioane și jumătate, rezerva tratelor de aur de 41 milioane, în total aproape 142 milioane, contra a 121 milioane rezervele aurului din anul trecut aceeași epocă; argintul și monedele diverze au scăzut la 438 de mii de lei contra a 620 de mii la cit se cifrase anul trecut; biletele de bancă puse în circulație reprezintă suma de 316 milioane, contra a 273 milioane, valoarea monedei fiduciare pusă în circulație anul trecut la această epocă.

Un nou martir romîn în regiunea Carafieriei. Ținutul George Adamaca din Xirolivad, în vîrstă de 13 ani, a fost omorît de cătră o bandă de antartii greci în următoarele împrejurări. În ziua de 23 Octombrie c. pe cînd el se ducea la turma celnicului romîn Mușă Caprin, ca să ducă de ale mîncărei tatălui său, păstor la această turmă; o bandă de antartii greci așteptîndu-l în apropiere de Topliani (localitate în ținutul Carafieriei) l'au luat cu ei omorîndu-l deabea a doua zi.

Situația în Portugalia. Din Madrid se anunță, că situația din Portugalia este extrem de gravă. Autoritățile au luat măsuri la poșta ca să se poată ști orice scrisoare de cine a fost expedită. Alaltăeri au fost arestați 5 ofițeri și 5 soldați din marină. Mai multe bastimente, cari erau suspionate, au fost trimise în coloniile din Africa. Comandantul garnizoanei din Lisabona și-a înaintat demisia. Garda orașului, compusă din 1200 infanteriști și 500 cavaleriști stă gata în căzărni. În ultimele două zile au fost arestate 136 persoane, la cari s'au găsit 44 bombe. S'au luat măsuri severe contra ziarelor, contra tuturor afară de trei, care sprijinesc lovitura de stat. Și în poșta ziaristilor străini s'au luat măsuri stricte.

Tratativele pentru încheierea convenției comerciale între Austro-Ungaria și România se vor urma în vacanța Crăciunului. Această dispoziție s'a luat, de oarece din comisiune fac parte persoane politice cari nu pot lipsi dela desbaterile parlamentare.

Asociația învățătorilor romîni din districtul Cîmpulung va ține la 4 Decemvre a. c. la 8 oare a. m. în școala populară de băeți din Cîmpulung o adunare pleneră cu următoarea ordine de zi: 1. Verificarea protocolului adunării generale extraordinare. 2. Lecțiune practică ținută de învățătorul Nic. Simionovici. 3. Înființarea unui cor permanent și a unei trupe de teatru a asociației (Ref. Eus. Mercheș). 4. Istoria Bucovinei în școala populară (Ref. D. Mitric-Bruja). 5. Propuneri eventuale. Colegi! Veniți și

documentați eă viu este învățătorul romîn, sentimentul de solidaritate și resunet găsește în sufletul său chemarea la muncă reclamată de interesele neamului. Notă. Toate contribuțiile pentru asociație, cit și alte plăți sînt a se solvi d-lui inv. cup. din Gura Sadovei L. Cerchovschi, căruia i-a predat comitetul casariatul. Dim. Teleaga prezident. Eusebie Mercheș, secretar.

Alt proces al »Luptei«. Curtea cu jurați din Budapesta a condamnat Vineri pe Vasile Macrea, redactorul responzabil al ziarului »Lupta« la 6 luni temniță de stat și 1200 cor. amendă în bani. Articolul învinuit tratează despre legea școlară a lui Apponyi.

Nou proces de presă. »Tribuna« din Arad e onorată cu un nou proces de presă. Incriminată e statistica proceselor noastre politice, publicată anul trecut în »Tribuna« sub titlul »Calvarul«. Acuzat este dl Sever Bocu pe motiv, că a laudat faptele condamnaților politici.

Procesele revistei »Țara noastră«. Procurorul a intentat și revistei populare »Țara noastră« din Sibiu, redactată de poetul nostru Octavian Goga, mai multe procese. Dăunazi s'a pertractat procesul d-lui Oct. Goga, care — ce minune! — a fost achitat. Vineri s'a pertractat procesul d-lui Dr. Ioan Lupăș, profesor în Sialiu, pentru agitație contra proprietarilor maghiari. Acuzatul s'a apărat singur, ca și Goga. Tribunalul l-a pedepsit la două luni temniță de stat și 200 cor. amendă.

Foaie populară. În Huși apare odată pe săptămînă o foaie nouă populară intitulată »Sfatul poporului«, care prin limbajul său simplu cit și prin materia tratată amăsurat referințelor poporului promite a se înrădăcina în toate păturile mai late. Dorim comitetului succes bun intru cele espuse în program și sprijin și bună pricepere din partea poporului.

Soc. cant. Romîni »Lumina« a reînceput earăși probele, cari se țin în localitățile școlii gr. or. reale Marți și Vineri precis la oarele 6 p. m. sub conducerea d-lui G. Ucraineț (resp. d-lui I. Hahon). P. t. cîntăreții și cîntărețele sînt rugați de a veni la probe punctual și într'un număr cit se poate de mare, proiectînd societatea concerte intru'n stil mai mare.

Din Viena. Audiențele ce le-a avut ministrul financelor, baronul Burian, precum și ministrul de externe, baronul Aerenhal la M. Sa împăratul, se aduc în combinație cu ferberea în Bosnia și Herzegovina. În ministeriu de resboiu s'a ținut o conferință sub prezidiul arhiducelui Franz Ferdinand, lucru ce ne

face a crede în dislocarea mai multor trupe la Bosnia.

Ambiția croato-romînă. Advocatul romîn Dr. Emil Babeș, publică în »Tele-romin« un articol asupra amicitiei croato-romîne. El arată că Romîni nici gînd nu au să se unească cu croații. Această unire ar fi o politică perversă, care n'ar folosi decit croaților, chestia naționalităților fiind o chestiune asupra căreia croații nu au cuvînt în parlament. Amicitia ar fi deci unilaterală și numai croații vor trage foloase din ea. Romîni nu pot conlucra pentru construirea statului sud-slav, contra a cărei realizare ei trebuie să lupte ca și ungurii.

Univ. med.

Dr. M. BRÄUER

locuște și ordineză începînd dela

1. Noemvre a. c. în casele proprie
strada lui Hormuzachi Nr. 5.

Se caută

doi sau și un băet romîn

pentru ciubotărie la Iosef Varziczka,
pe strada gării Nr. 25 pe trei ani
cu imbrăcămîntea proprie, sau
pe patru ani cu imbrăcămîntea
dela măiestru.

Băieții trebuie să poată citi și
scrie romînește și nemțește.

Romîni!

sprijiniți librăria romînească
„Școala Romînă“
din Cîmpulung.

Toate feliurile de vinuri!!

Prăvălia lui DAVID GABE

CERNAUȚ

strada domnească, preste drum dela Cafeneaua Habsburg.

Oferă totdeauna icre proaspeți, salm, loștrițe, scrîmbii, sardele, păștri, marinat de pește proaspăt, conserve, tot felul de brânză, cacto, chocolată, bomboane, precum și toate mărfurile de băcănie și articoli pentru economi.

o o Prețuri moderate, serviț acurat, marfă proaspătă. o o

Local de dejun.

Local de dejun.

Premiată în Viena cu medalie de angint.

Anunț de deschidere.

La 1 Octomvre se va deschide școala privată concesionată de guvernul c. r. al țării pentru

știința de a ferbe și știința economiei casnice

în edificiul propriu, Cernăuți, strada Carolinei Nr. 7.

Instrucțiunea cuprinde știința de a ferbe și de a ținea economie casnică; ca obiecte libere, după dorință și instrucțiunea în arta de a croi și a coase haine și lîngerii.

Se primesc în pensionare. Inscrisierile încep cu 1 Septemvre a. c. dela oarele 3—5 p. m. Informațiuni se primesc în cancelaria direcțiunii, strada Carolinei Nr. 7.

Henriette de Hordinska

absolventă a școlii de fierț a asociațiunii birșăilor din Viena.

Aduc la cunoștința onor. public că începînd cu ziua de 22 Noemvre am deschis în **strada Spitalului Nr. 1** (în imediata apropiere de direcțiunea de poliție)

Un restaurant și local de dejun

Bucate foarte gustoase, bere excelentă de Okocim și de Pilsen. Camere spațioase, luminoase și elegant mobilate potrivite pentru cluburi și societăți.

Serviciu curat! * Lumină electrică! * Prețuri moderate!

Cunoscînd proprietarul stabilimentului limba romînească perfect, recomînd acest local publicului romînesc cu rugarea de a-mi da concurs.

Cu deosebită stimă:

Iosif Neuhaus.

Drul în med. univ.

Carol Schermer

dupre o activitate îndelungată la ambulatoriu ortopedic al profesorului Dr. Adolf Lorenz din Viena a deschis

un institut ortopedic

în Cernăuț, strada lui Goethe Nr. 4

în apropierea teatrului. — În acest institut se vor trata diformități a vertabratei a extremităților (picioare X și O) picioare strimbe și late, scriuturi și inflamațiuni de încheieturi precum și ori ce pareză. Atelier propriu pentru fabricarea de cosete, de aparate invelitoare, de utenzilii pentru picioare strimbe și pentru legători de mijloc.

Pensionat propriu pentru pacienți veniți din afară.

Mașine de cusut „SINGER“

pentru ori și care scop, nu numai de gen industrial, ci și pentru lucrări de cusut în familie, se pot comanda numai prin noi.

Dați sama ca cumpărarea mașinilor să urmeze numai în prăvăliile noastre

Prăvăliile noastre sînt de cunoscut după tablele -- acestea --

Singer Comp. societate pe acții pentru mașini de cusut

Cernăuț strada domnească 16. * sucursale în toate orașele mai mari.

In atențiune: Toate celelalte mașini, oferite de alte stabilimente de mașini de cusut, sub numele „Singer“ sînt construite după un sistem în vechit de al nostru, care, ce se atinge de construcție, prestațiune și durabilitate, este mult inferior față de sistemul nostru acest nou.

14

14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14

14

La Canada și America

direct și fără a se sui pe altă corabie

transportează cel mai repede și mai bine Biroul de călătorie

transportează cel mai repede și mai bine Biroul de călătorie

„GLOBUS“

M. FEUERSTEIN

concesionat de înaltul guvern i. r. al țării

Cernăuț, strada primăriei No. 14.

Nu cumpărați bilete de călătorie mai înainte de ce vă informați la biroul de călătorie „Globus“.

Luăți seama la Numărul 14 din strada Primăriei (Rathausstrasse No. 14), că numai acolo se află Biroul de călătorie „Globus“.

14

14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14

14

Prăvălia B. Baltinester iun., Cernăuț

Fondată la 1873

Strada Enzenberg Nr. 3.

Telefon Nr. 301

Unicul depou de păpușării F. L. Popper, Chrudin; Anton Capek, Viena; de pălării I. Heinrich Ita, Viena; Iosif Pichler și fii, Graz.

Cumpărări avantajoase pentru earnă și articole pentru crăciun. — Depozit bogat. — Toate mărfurile în calitate solidă.

Blănării. Ilnării, mănuși și ciorapi. Albituri sistem Dr. Jäger și Lahmann. Bonete de blană și postav pentru domni, [dame și copii.

Păpușarie, galoși și șoșoni. Ciobote pentru vânători.

Mântăluțe pentru copii, haine și bonete.

Palării pentru domni și băeți. Cilindre și clacuri. Theatre echarpes.

Cravate și cachnez

săniuțe, sistem Rodel, jachete, cepițe, mănuși etc. etc.

Albituri pentru domni, gulere, manșete și batiste.

Parfumuri, săpunuri, perii de strae pentru cap și dinți.

Obiecte pentru înapodobirea părului, Pepteni.

Puști de vînat, revolvere, Muniție. Cergi de călătorie. Gilete de modă pentru domni. Tăcîmuri de argint garantat Alpaca sau China.

Zigarete de chilimbar și dose pentru zigări și zigarete.

Obiecte de piele: Tăsuți portative pentru dame. Giate și gemandane pentru călătorie. Necessaire pentru călătorie. Oglinzi portative și pentru toaletă.

Cadre pentru albumuri și fotografii.

Utensiliu pentru scris.

Utensiliu pentru fumători, casete.

Casete pentru juvaere fotografii, utensiliu de cusut.

Ochene, bastoane și păioare.

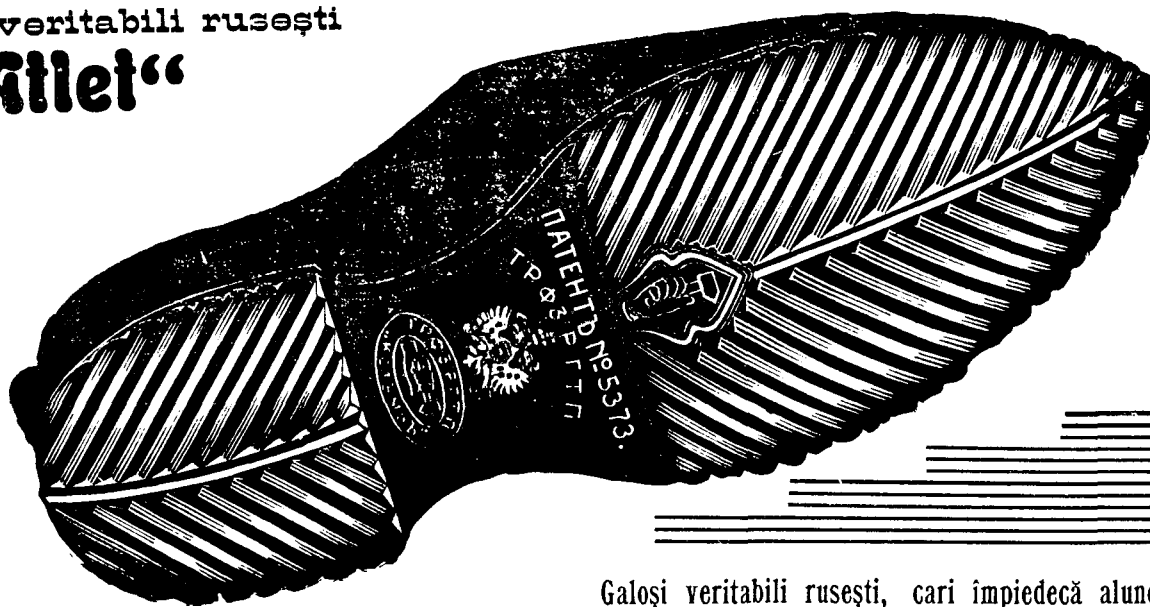
Jocuri de domino. șac, preferanz.

Atențiune!

Galoși veritabili rusești

„Atlet“

Garanție deplină pentru calitate și durabilitate.

Galoși veritabili rusești, cari împiedecă alunecatul. Patente N-rii: 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

Cereți pretutindeni numai galoși „Atlet“

Se află în toate prăvăliile mai bune.

Dr. Dragoș Bumbac

advocat

- - în Suceava - -

locuște vis-à-vis dela judecătoria cercuală.

Dr. Heinrich Marbach

și-a deschis în Gurahumorului

biroul său de avocatură

în casa doamnei Meisler.

Pictorul român

Vasile Chichifoi

și a mutat atelierul său în

strada Rozei Nr. 35.

Parochii și epitropiile bisericesti dela țară să nu comande icoane bisericesti, prapuri, cruci sau iconostase în alt loc pînă nu vor fi vizitat atelierul harnicului și iscusitului pictor român

Vasile Chichifoi.